

TRE TEKNIKERE KOMMENTERER: KLIP/TONE/MUSIK

CHRISTIAN HARTKOPP KLIPNING BØR VÆRE KREATIV

Alt efter temperament hævder betydelige filmfolk, teoretikere og aktivt udøvende, at klipningen, montagen, er væsentlig eller ligefrem *det* væsentligste for den færdige films effekt, men meget sjældent synes det sådan, når man i biografen ser danske film – og det gælder også nogle gange for de mere ambitiøse danske film. Hvad er der da galt? Christian Hartkopp, uddannet klipper og gennem et par år lærer på filmskolen, svarer på spørgsmålet.

– I princippet er klipning – og sådan bør det også være i praksis – noget kreativt, noget der bør overlades til uddannede klippere, men hidtil har det faktisk været sådan, at instruktøren har været klipperen, og det hviler tungt over dansk film.

– *Hvorfor?*

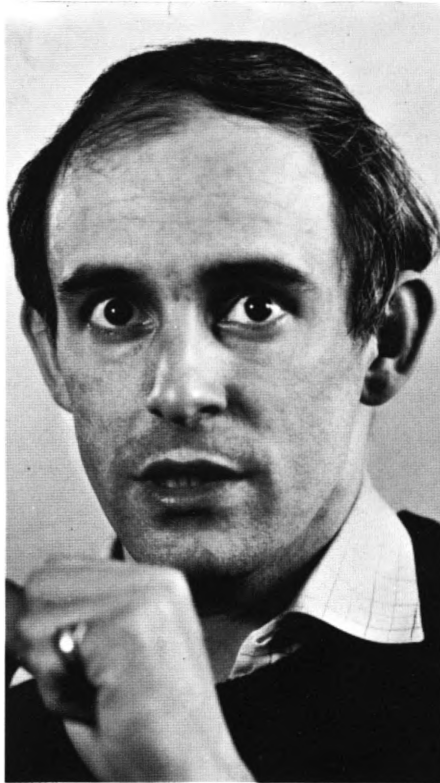
– Der har for det første længe været tale om et økonomisk pres herhjemme, der har gjort det nødvendigt for instruktørerne at nøjes med at bruge 8000-10.000 meter råfilm, når en film optages. På den måde bliver der ikke tilstrækkeligt materiale at arbejde med for klipperen, og i stedet nøjes man så med på bedst mulig vis at sætte de enkelte scener sammen. Samtidig har der også manglet en forståelse for klipperens funktion. Klipping bør være noget kreativt.

– *Har det slet ikke ændret sig?*

– Det er ved at blive bedre. Instruktørerne er i dag mere indstillet på at gardere sig end de tidligere har været. De optager mere film, filmer den samme scene fra flere vinkler, så der er større muligheder, når filmen køres igennem klippebordet, men for den ældre del af dansk films instruktører har det i og for sig aldrig været anderledes end at man blot hægtede scenerne sammen, og mange gange kan man – med et Disney-citat – spørge: »Are you making or saving film«. Klipperens betydning er dog i dag så småt ved at blive anerkendt af filmstudierne.

– *Hvor stor er klipperens betydning?*

– Meget stor, men selvfølgelig hele tiden underordnet instruktørens mening. Klipperen skal så at sige være instruktørens højre hånd, den mand der fører instruktørens intention

Christian Hartkopp.

ud i livet. Men ofte har det været sådan, at instruktøren har været bange for at overlade filmen til klipperen, har troet at klipperen så blot ville lave om på filmen, mens han i virkeligheden blot vil hjælpe med at gøre filmen bedre – med den specialviden han nu engang råder over. Det er en dårlig klipper, der laver om på instruktørens hensigt. Men det er stadig sådan, at mange instruktører herhjemme tager alle ubehageligheder med. De vil være med ved klippebordet hele tiden, de våger skinsygt over alle scener, tillader næppe, at der røres ved dem. Og når der så er gået noget tid, og instruktørerne genser deres film, så hører man dem fortryde, at de ikke i tide klippede en tå og huggede en hæl.

– *Hvordan kan forholdene ændres til det bedre?*

– Vi mangler en profession af klippere herhjemme. Det må vi se at få, så studierne og især instruktørerne for alvor kan få øjnene op for, at vi findes og er til for at hjælpe. Men samtidig må instruktørerne også lære, at de må tage alle muligheder i betragtning under en films indspilning, en scene må dækkes fra flere vinkler. Selvfølgelig findes der i udlandet enkelte store instruktører, der »klipper i hovedet«, men også i de tilfælde garderer man sig langt mere end det normalt er tilfældet herhjemme.

ERIK JENSEN VI HAR IKKE NOK ERFARING

Lyden i dansk film. Behøver man sige meget mere? For at få belyst hvorfor den som regel fremtræder så ringe, flad, kedelig og ofte uforståelig i replikker, spørger vi en af vore bedste lydmande, Erik Jensen, Nordisk Film:

– *Hvorfor er lyden så dårlig?*

– Det skyldes et samspil af mange ting. Vi har ikke nok erfaring i at omskabe det vi forstår ved virkelighedslyd til den lyd, der skal kunne opfattes i en biograf.

– *En dialog på lærredet skulle gerne kunne opfattes...*

– Når den ikke bliver det er det en fejl-vurdering fra lydmandens side. Man skal kende biografens akustik. Det er ikke det samme at sidde med en højtaler foran sig i et studie, hvor bassen går godt igennem. I en biograf med publikum vil den formentlig forsvinde og balancen ryger sig en tur.

– *Er lydfolkets apparatur i orden?*

– Til de almindelige talescener slår det til, men med hensyn til det mere avancerede lydudstyr er vi meget langt bagefter – omkring 20 år – i forhold til Polen, Frankrig og Sverige.

– *Filmfonden har luftet tanken om en maskinpark til fælles rådighed for filmbranchen. Ville De støtte oprettelsen af et fælles avanceret lydstudie?*

– Naturligvis. Hvis vi i forbindelse med anvendelse af f. eks. konkret musik skulle stå frit og ikke være begrænset af det nuværende materiels muligheder – så skal vi have et eksperimentelt lydstudie for at føre det igennem. Det savner vi totalt. Et sådant studie skulle være til fælles afbenyttelse for komponister og lydfolk som man har det i Stockholm. Man skal kunne arbejde gratis og ikke betale 150 kr. pr. time.

– *Hvordan ser De på Filmskolens undervisning i lyd. Er den effektiv?*

– Jeg har selv deltaget for et par år siden og været derude nu og da. Efter min mening er den ikke effektiv – jeg ved ikke så meget om det – men jeg har indtrykket af at eleverne er overbelastet. De klager over, at de ikke kan nå det hele, de har for meget forskelligt filmarbejde. De burde være i stand